

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

L. Annæi Senecæ Philosophi Opera, Qvæ Exstant Omnia

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Antverpiæ, 1605

Epist. LXXIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53700)

A vt vilis caro, à mensâ relegatus, nec in repositoio eius ¹⁸ pectora auium, totas enim videre fastidium est, congesta ponentur. Quid tibi mali factum est? cænobis tamquam æger: imò aliquando tamquam sanus. Sed omnia ista facillè perferemus, forbitionem, aquam calidam, & quidquid aliud intolerabile videtur delicatis & luxu fluentibus, magisq; animo quàm corpore morbidis: tantùm mortem desinamus horrere. Desinemus autem, si fines bonorum ac malorum cognouerimus: ita demum nec vita tædio erit, nec mors timori. Vitam enim occupare fatietas sui non potest, tot res varias, magnas, diuinas percensentem: in odium illam sui adducere solet iners otium. Rerum naturam peragranti, numquam in fastidium veritas veniet: falsa satiabunt. Rursus, si mors accedit & vocat, licet immatura sit, licet mediam præcidat ætatem: perceptus longissimè fructus est. cognita est illi ex magnâ parte natura, scit tempore honesta non crescere. His necesse est videri omnem vitam breuem, qui illam voluptatibus vanis, & ideò infinitis, metiuntur. His te cogitationibus recrea, & interim epistolis nostris vacando: veniet

B aliquod tempus, quod nos iterùm iungat ac misceat. quantum libet sit illud, longum faciet scientia vtendi. Nam, vt Posidonius ait, ¹⁹ vnus dies hominum eruditorum plus patet, quàm imperiti longissima ætas. Interim tene hoc mordicus. aduersis non succumbere, lætis non credere, omnem fortunæ licentiam in oculis habere: tamquam quidquid potest facere, factura sit. Quidquid expectatum est diu, leuius accedit.

EPIST. LXXIX.

DE Charybdi aliquid, Scyllâ, & Ætnâ. Tum, Sapientes inter se pares esse: & ad Sapientiam hortatur, etiam si gloria non comitetur. Atqui comitabitur, vel post vitam. Bona.

C E X S P E C T O epistolas tuas, quibus mihi indices, circumitus Siciliae totius quid tibi noui ostenderit, & omnia de ipsa Charybdi certiora. Nam Scyllam ¹ saxum esse, & quidem non terribile nauigantibus, optimè scio: Charybdis an respondeat fabulis, perscribi mihi desidero. Et si fortè obseruaueris, (dignum est autem, vt obserues) fac nos certiores, vtrum ² vno tantùm vento agatur in vortices, an omnis tempestas æquè mare illud contorqueat: & an verum sit, quidquid illo freti turbine arreptum est, per multa millia trahi conditum, & ³ circa Tauromenitanum litus emetgere. Si hæc mihi perscripseris, tunc tibi audebo mandare, vt in honorem meum Ætnam quoque ascendas: quam

18. PECTORA AVIUM.] *Epist. XLVII. de captore*: Alius pretiosas aues scindit: pectus & clunes in frustra excutit.

19. VNVS DIES HOMINVM ERVDITORVM.] *Eruditorum, id est Sapientum, Sioicâ linguâ. De sensu autem, similis in Philone Iudæo, libro, Quis diuinor. oper. heres: ὁπωρῶνται δὲ πρὸς τοιαύτην ἀγορὴν εἰρήνην, καλὸν γῆρας, & δὴ πῶς πολυχρόνιον, ἀλλὰ τὸ μετὰ Θεοφύλακτος Ἰππ. τὸ γὰρ ἐνήμερον πολυπραγμοσύνης, ὁσὰ κτ., βραχυτέρον φῶς σκότους αἰωνίου. μίαν γὰρ ἡμέραν ὑγιεινῶς εἶπαι πρὸς Θεῷ, ἀνὴρ, βουλεύεται βιάσθαι μετὰ ἀρετῆς, ἢ μύρια ἔτη ἐν σκιά τῆς θανάτου. σιὰν τὸν φαῦλον ἀνιπτόβροτος βίον*: Pollicetur autem talem agenti pacem, bonam senectutem: id est, non longæuitatem, sed vitam cum prudentiâ coniunctam. Nam vel dici felicitas multitudine annorum melior, quanto breuis aliqua lux tenebris æternis. Vnam enim diem, dixit salubriter vir propheta, malle se viuere cum virtute, quàm multa millia annorum in vmbra mortis. Vmbra mortis, malam indicans vitam. *Hæc Philo, ex Moysè & Dauide: iterumq; ipse David*: Melior

est dies vna in attris tuis, super millia.

EPIST. LXXIX. I. SAXVM ESSE.] *Apud Seruium 111. Æn. Sallustius Scyllam saxum esse dicit, simile formæ celebratæ procul visentibus.*

2. ET QUIDEM NON TERRIBILE.] *Ego hoc rectum censeo, nec accedo, qui, modò terribile, supponunt: quasi etiam nunc pro veteri famâ esset. Non, inquam, accedo: nec res est tanta, aut fuit.*

3. VNO TANTVM VENTO.] *Quo illo? Austro. Vide Consol. ad Marc. cap. XVII. & suprâ, epist. XIV.*

4. CIRCA TAVROMENITANVM.] *Satis distitum, sed ventus nempe & fluctus eo ducunt. Seruius idem: Nam sorbet vniuersa, quæprehendit: & secundum Sallustium, ea circa Tauromenitanum litus egerit. Strabo, lib. VI. Demonstratur ante Messanam profunditas quædam vasta (Charybdis) in quam cætus freti abducunt nauigia contorta, & absorptorum fragmenta deuoluuntur ad litus Tauromenitanum.*

quam consumi, & sensim subsidere, ex hoc colligunt, quòd ⁵ aliquanto longius nauigantibus solebat ostendi. Potest hoc accidere, non quia montis altitudo defecit, sed quia ignis euauit, & minùs vehemens ⁶ ac largus effertur: ob eandem causam, fumo quoque per diem segniore. Neutrum autem incredibile est, nec montem qui deuoretur quotidie minui, nec ignem non manere eundem: qui non ipse ex se est, sed in aliquâ infernâ valle conceptus exæstuat, ⁷ & alibi pascitur: in ipso monte non alimentum habet, sed viam. In Lyciâ regio notissima est, ⁸ Ephestion incolæ vocant, perforatum pluribus locis solum, quod sine vilo nascentium damno ignis innoxius circuit. Læta itaque regio est, & herbida, nil flammis adurentibus, sed tantùm vi remisâ ac languidâ refulgentibus. Sed reseruemus ista, tunc quæsituri, cum tu mihi scripseris, quantum ab ipso ore montis niues absint, quas ne æstas quidem soluit: adeò tutæ sunt ab igne vicino. Non est autem, quòd istam curam imputes mihi: ⁹ morbo enim tuo daturus eras, etiam si nemo mandaret tibi, donec Ætnam describas in tuo carmine, & hunc sollemnem omnibus Poëtis locum attingas. quem quò minùs Ouidius tractaret, nihil obstitit, quòd iam Virgilius impleuerat: ¹⁰ ne Seuerum quidem Cornelium vterque deterruit. Omnibus præterea feliciter hic locus se dedit: & qui præceserant, non præripuisse mihi videntur quæ dici poterant, sed aperuisse. Sed multum interest, vtrum ad consumptam materiam, an ad subactam accedas: crescit in dies, & inuenturis inuenta non obstant. Præterea, condicio optima est vltimi. Parata verba inuenit, quæ aliter instructa nouam faciem habent: nec illis manus iniicit, tamquam alienis: sunt enim publica. Iurisconsulti negant, quidquam publicum vsucapi. Aut ego te non noui, aut Ætna tibi ¹¹ salivam mouet. Iam cupis grande aliquid, & par prioribus scribere. Plus enim sperare modestia tibi tua non permittit: quæ tanta in te est, vt videaris mihi retracturus ingenij tui vires, si vincendi periculum sit. tanta tibi priorum reuerentia est. Inter cetera, hoc habet boni sapientia: nemo ab altero potest vinci, nisi dum ascenditur. dum ad summum perueneris, paria sunt: non est incremento locus, statur. Numquid sol magnitudini suæ ¹² addicit? numquid luna vltra quàm solet procedit? maria non cresunt: mundus eundem habitum ac modum seruat. Extollere se, quæ iustam magnitudinem impleuere, non possunt. Quicumque fuerint sapientes, ¹³ pares erunt & æquales. habebit vnusquisque ex his proprias dotes: alius erit affabilior, alius expeditior, alius promptior in eloquendo, alius facundior: illud de quo agitur, quod beatum facit, æquale erit in omnibus. An Ætna tua possit sublabi, & in seruire, an hoc excelsum cacumen & conspicuum per vasti maris spatia detrahat assidua vis ignium, nescio: virtutem non flamma, non ruina inferius adducet. Hæc vna maiestas deprimi nescit, nec proferri vltra, nec referri potest. Sic huius, vt caelestium, stata magnitudo est. Ad hanc nos conemur educere. iam multum operis effectum est, imò si verum fateri volo, non multum. Nec enim bonitas est, pessimis esse meliorem. Quis oculis gloriatur, qui suspicentur diem? quibus sol per caliginem splendet? licet contentus interim sit effugisse tenebras, adhuc non fruitur bono lucis. Tunc animus noster habebit quod gratuletur sibi, cum emissis his tenebris, in quibus volutatur, non tenui visu clara prospexerit, sed totum diem admiserit, & reddi-

tus D

5. ALIQUANTO LONGIVS.] *Aelianus Var. Hist. lib. v. cap. xi. τὸν γὰρ ἐν Αἴτνῃ φασὶν οἱ πλείοντες ἐξ ἑλκαστοῦ ὄραν, ἢ ἐπὶ τῷ ἑλκαστοῦ: Ætnam aiunt nauigantes e longinquo minùs aspici, quàm antea solebat.*

6. AC LARGVS EFFERTVR.] *Nostri omnes sic libri, & Gruteriani: tamen Modius e suis, ac largus effertur.*

7. ET ALIBI PASCITVR.] *Scripti, & alius: re-
ste. non ipsius montis visceribus, sed interiora sua pabula habet.*

8. EPHESTION INCOLÆ.] *Scribe, Hephestion, ἠφαιστίων, quasi Vulcanum, a re ipsâ dictum. Plinius lib. v. cap. xxvii. In Lyciâ mons Chimæra,*

noctibus flagrans: Hephæstium ciuitas, & ipsa sepe flagrantibus iugis.

9. MORBO ENIM TVO.] *Morbo animi. sic enim affectum, & titillationem illam poeticam appellat.*

10. NE SEVERVM QVIDEM CORNELIVM.] *Cui hodie opusculum de Ætnâ adseritur, quod exstat.*

11. SALIVAM MOVET.] *Quod fit in subito appetitu cibi, aut obsonij. lingua & os humescunt, & sumere allubescunt.*

12. PARES ERVNT ET ÆQVALES.] *Nos in Manuduct. iii. Dissert. iii.*

13. LOCVM

Atus cælo suo fuerit, cum receperit ¹³ locum, quem occupauit forte nascendi. Sursum uocant illum initia sua. Erit autem illic, etiam antequam hac custodiâ exsoluatur, cum uictia disiecerit, purusque ac leuis in cogitationes diuinas emicuerit. Hoc nos oportet agere, Lucili carissime, in hoc ire impetu toto: licet pauci sciant, licet nemo videat. Gloria, umbra uirtutis est: etiam inuitos comitabitur. Sed quemadmodum aliquando umbra antecedit, aliquando sequitur: ita gloria aliquando ante nos est, uisendamque se præbet, aliquando in aucto est, maiorque quò ferior, ubi inuidia secessit. Quamdiu uidebatur furere Democritus? uix recepit Socratem fama. Quamdiu Catonem ciuitas ignorauit? respuit: nec intellexit, nisi cum perdidit. Rutilij innocentia ac uirtus lateret, nisi accepisset iniuriam: dum uolatur, effulsit. Numquid non sorti suæ gratias egit, & exsilium suum complexus est? De his loquor, quos illustrauit fortuna, dum vexat: quàm multorum profectus in notitiam euasere, post ipsos? quàm multos fama non excepit, sed eruit? Vides Epicurum, quantopere non tantum eruditiores, sed hæc quoque imperitorum turba miretur. Hic ignotus ipsis Athenis fuit, circa quas delituerat. Multis itaque iam annis Metrodoro suo superstes, in quadam epistolâ, cum amicitiam suam & Metrodori, gratâ commemoratione cecinisset, hoc nouissimè adiecit, *Nihil sibi & Metrodoro inter bona tanta nocuisse, quòd ipsos illa nobilis Græcia non ignotos solum habuisset, sed panè inauditos.* Numquid ergo non, postea quàm esse desierat, inuentus est? numquid non opinio eius emicuit? Hoc Metrodorus quoque in quadam epistolâ confitetur, *Se & Epicurum non satis eminuisse: sed post, se & Epicurum, magnum ¹⁴ paratumque nomen habituros, apud eos qui uoluissent per eadem ire uestigia.* Nulla uirtus latet: & latuisse, non ipsius est damnum. Veniet qui conditam, & sæculi sui malignitate compressam, dies publice. Paucis natus est, qui populum ætatis suæ cogitat. Multa annorum millia, multa populorum superuenient: ad illa respice, etiam si omnibus tecum uiuentibus silentium tuor indixerit, uenient qui sine offensâ, sine gratiâ iudicent. Si quod est pretium uirtutis ex famâ, nec hoc interit. Ad nos quidem nihil pertinebit posterorum sermo: tamen etiam non sentientes colet, ac frequentabit. Nulli non uirtus & uiuo, & mortuo, retulit gratiam: si modò illam bonâ secutus est fide, si se non exornauit & pinxit, sed idem fuit, ¹⁵ siue ex denunciato uidebatur, siue imparatus ac subito. Nihil simulatio proficit, paucis imponit leuiter extrinsecus inducta facies: ueritas in omnem partem sui semper eadem est. Quæ decipiunt, nihil habent solidi. Tenue est mendacium: perlucet, si diligenter inspexeris.

EPIST. LXXX.

VULGVS ad spectaculum & ad stadium, sese ad studium & animum iuisse. Hunc colendum, non corpus: & facile id esse, si Bona uelis. Ad libertatem eundem, quod sit spretis calcatisque cupidinibus. In eo ueram felicitatem, non externo splendore esse. Bona.

HODIERNO die non tantum meo beneficio mihi vaco, sed spectaculi, quod Homnes molestos ¹ ad spheromachiam auocauit. Nemo irrumpit, nemo cogitationem

13. LOCVM QVEM OCCVPAUIT.] *Nempe illum in celo locum, ubi cum primo orbe fuit. Ex eo scintilla in terras desiliit, animus noster factus, eò rediturus.*

14. PARATVMQVE NOMEN.] *Fortasse, pacatumque: extra calumnias & detractiones.*

15. SIVE EX DENVNCIATO.] *Qui mos hodieq, inter magnates, præmittere & nunciare aduentum.*

EPIST. LXXX I. AD SPHEROMACHIAM.] *Libri, ut solet in Græcis, variant. Qui-*

dam, ad spheram mathemam: alij, ad spero in athema: meus, asperam in ethnam. Spheromachia quidem nota est, pilæ lusus & certamen. Nominat Papinius in Siluis: Spheromachias spectamus, & pilæ lusus admittitur. Ipsa enim Pila, Sphæra dicitur. atque ita Sidonius lib. v. epist. xvii. Sphære primus ego signifer fui: & lusores, Sphæritas appellat. Seneca ad firmare etiam lectionem hanc uideatur statim, dum ait Spectaculum non fidele, & lusorium. Lubricum enim, anceps: & lusus magis, quàm certamen. Tamen Pincianus ille, iudicij bonus, ambigit,